De most jön a java. *(Halljuk! Halljuk!)* A vásártéren nemcsak „szökőkutak, házak, tejes-, szénás- s buzás-kocsik állnak“, hanem:

„Hébe-hóba arra jön egy mágnás;
Egynek lova pej, a másé sárgás;
Egynémelyik kisasszonynyal lépdel, —
De mindegyik tiszta „angol vérrel.“

(Nagy derültség jobbfelől.)

Azt hiszem, a t. ház felment engem az alól, hogy commentárral kisérjem ez utóbbi sorokat, *(Helyeslés jobbfelől)* csak ismétlem, hogy ez a könyv elszakíthatatlan! *(Általános derültség.)*

Ez azonban egy idegen könyv. Most bemutatok egy eredetit, melynek czíme: „Gyermekmesék“. *(Halljuk! Halljuk!)* Ez arról nevezetes, hogy az összeállított ártatlan, együgyü történetecskék közé a szerző beékelte saját világfájdalmas versét is, a melyet, ugy látszik, nem tudott a lapoknál elhelyezni. Ez, t. ház, igy szól:

„Ezüst sugárt sző ablakomra
A felkelő hold szende fénye,
Szivemre egykor ép igy fonta
Képét a szebb jövő reménye.
S ezüst sugárként jár azóta
Búbánatimnak éjjelében
Szivemben olykor vissza-vissza
Vigasztalgatni szép reményem.“

Ez, t. ház, kétségtelenül egy szerelmében csalatkozott szívnek megnyilatkozása. *(Általános derültség.)*

De milyenek azok az ártatlan mesécskék, azok a történetecskék? Fölolvasok egyet példaképen. Hogy miért kell óvakodni a rossz levegőtől, ezt a következő tanulságos történettel bizonyítja:

„A mily hasznos a friss levegő, olyan káros a romlott levegő. Példa erre ama földalatti barlang, mely Nápoly mellett Olaszországban van s melyet kutyabarlangnak hivnak, mivel a belemenő kutya odadöglik.

A barlang levegője rossz, olyan kellemetlen szagú, mint a gyufa, ha a kén ég rajta s a kén öli meg a kutyát.

A barlang őrének volt egy kutyája, mely három évig volt a barlangban és még sem döglött bele, de később aztán egyszer mélyebbre hajtotta le fejét és ő is odaveszett. Azért kell nekünk ott, hol vagyunk, friss, üde levegőről gondoskodni.“

Vagyis a magyar gyermekeknek azért kell friss és üde levegőről gondoskodni, mert a nápolyi kutya-barlang őrének kutyája beleveszett a kutya-barlangba. *(Nagy derültség.)* De, t. ház, nem folytatom e méltán megkaczagtató s mégis szomorú szemelgetést. A kiadók és irók, legalább nagy részben, ugy látszik, abban a balhiedelemben szenvednek, hogy mi sincs könnyebb a világon, mint gyermekek számára irni könyvet. Ám én azt mondom — s nem én mondom először — hogy a gyermekkönyv, az ifjusági könyv legnehezebb faja az irodalmi műveknek. Ide nem elég erős irói tehetség. A leggenialisabb iró is kudarczot vall, ha tehetségéhez nem járul mélységes mély kedély s mindenek felett: a gyermekvilágnak erős szeretete. Annak, ki gyermekkönyv irásába fog, kell, hogy érezze vagy érezte legyen valaha a családi élet melegségét, kell, hogy részese legyen, vagy lett légyen valaha a családi élet örömeinek és aggodalmainak; kell, hogy letudjon szállni a gyermekvilág eszejárásához, kedvteléseihez s épenséggel nem felesleges, ha mindezekhez lelkében van még, a gyermekekével rokon vonás: egy csepp naivitás.

Szivesen elismerem, hogy magyarban is van néhány jó, többé-kevésbbé kifogásolhatatlan gyermek- és ifjusági könyv. De ez a kevés épen nem elégséges arra, hogy a sok rosszat kiirtsa, már azért sem, mert a szülők nagy része minden critica nélkül vásárolja össze a mutatósnál mutatósabb képes könyveket s végre is valamennyi szülő nem lehet egy-egy Gyulai Pál. És azok a szülők, a kik criticával vásárolják a könyveket, vajjon mit tesznek? A magyar gyermek- és ifjusági könyvet nem vásárolják azért, mert nagy részben silány s kisebb részben ha jó, akkor annyira szerény kiállítású, hogy azért nem veszik, mert a gyermek gyermek és annak szép és mutatós is kell. A külföldi jobb hirű ifjusági könyveket azért nem veszik meg, mert rendesen silányul és lelkiismeretlenül vannak fordítva. Mit tesznek tehát a szülők? A gyermek- és ifjusági könyveket megveszik német vagy franczia eredetiben, mert hiszen minden előkelő uri családnál parliroznak németül és francziául és olvasnak összevissza mindent, magyarul, németül és francziául. A gyermek nő, a sok grammatica és mindenféle nyelvű olvasmány chaossá kavarodik fejében s nem ismeri anyanyelvének szellemét s nem tudja méltányolni annak szépségeit, sajátosságait, mert csirájában fojtották meg benne az ez iránt való érzéket. Igy nő fel nemzedék nemzedék után. Igy nőhetnek fel azok a nemzedékek, melyek ma együtt alkotják a magyar intelligentiát, a mely nagyjában két főrészre osztható: a magyar tudós academiára és az olvasó közönségre. Az academia tagjainak jó nagy része nem tud magyarul irni. *(Nagy derültség. Felkiáltások: Igaza van! Halljuk! Halljuk!)* A közönség nagy része nem tud magyarul olvasni. *(Halljuk! Halljuk!)* Ezen a visszás állapoton segíteni kell, t. ház. Valahogyan módját kellene ejteni annak, hogy a gyermekek fogalomvilágát ne népesítsék be együgyü történetekkel, szellemét, nyelvét és izlését ne rontsák meg az idegen világban járó, rendesen silányul fordított olvasmányokkal. *(Helyeslés.)* A könyvkiadók panaszainak nincsen szünetelése, hogy igy meg ugy nem veszik a magyar könyveket. Enquêt-eznek folyton, hogy mint le-